

Wioletta Łubkowska, Jerzy Eider
Uniwersytet Szczeciński

Uczelnie wyższe Szczecina jako potencjał regionu w aspekcie kształtowania innowacyjności

Streszczenie

Celem rozważań jest podniesienie świadomości znaczenia uczelni wyższych jako istotnego czynnika kształtującego innowacyjność we współczesnej gospodarce na przykładzie miasta Szczecina. Zastosowano metodę analizy i krytyki piśmiennictwa oraz metodę statystyki, wykorzystując dane publikowane przez GUS oraz BDL. W roku 2007 Szczecin z liczbą 17 uczelni wyższych i ponad 61,2 tysiącami studentów mógł stać się liczącym ośrodkiem akademickim w kraju. Miasto zbyt późno zaczęło upatrywać swojej szansy rozwoju w możliwości stania się miastem akademickim oraz ośrodkiem kulturalno-usługowym dla regionu. Według danych GUS w roku 2012, województwo zachodniopomorskie z wartością wskaźnika 366 studentów/10 tys. ludności znalazło się dopiero na 9. miejscu w kraju (na 16 województw), a miasto Szczecin w ostatnich sześciu latach (2007-2012) znalazło się na 2. miejscu (po Łodzi) pod względem największego spadku liczby studentów szkół wyższych/10 tys. ludności. Obecnie potencjałem regionu w aspekcie możliwości zwiększania innowacyjności pozostają nadal ośrodki akademickie, które nie są zdolne do samodzielnego odgrywania roli o znaczeniu ponadregionalnym, dlatego niezbędne jest łączenie potencjałów i podejmowanie wspólnych, skoordynowanych działań w ramach sieci współpracy.

Słowa kluczowe: uczelnie wyższe, klasa kreatywna, innowacja, rozwój, region, Szczecin.

Kody JEL: R1

Wstęp

Rozwój regionalny jest uzależniony od wielu różnorodnych czynników. W literaturze przedmiotu znajdujemy jego liczne teorie i koncepcje teoretyczne¹. Mimo licznych badań nie spotykamy jednej, wspólnej koncepcji rozwoju regionalnego. Według M. Ziolo (2011, s. 19) „katalog determinant rozwoju regionalnego jest otwarty i ciągle ewoluuje”.

Podobnie, mimo znaczącego dorobku publikacyjnego, istnieją w piśmiennictwie naukowym różne definicje terminu „region”, który wciąż należy do pojęć dyskusyjnych i niejednoznacznie definiowanych (Lewandowska, Milewski 2008; Szewczuk i in. 2011). Posługiwanie się pojęciem „region” z punktu widzenia nauk ekonomicznych powoduje konieczność dokładnego wyznaczenia jego granic. „Dyscypliny naukowe oraz praktyka

¹ Przegląd aspektów tej tematyki – zob. Grosse (2002, s. 25-48); Ziolo (2011, s. 9-21).

regionalna odwołują się najczęściej do podziału terytorialno-administracyjnego państwa. W Polsce od 1999 r. obowiązuje podział trójszczeblowy, w którym wyróżniono: gminy, powiaty i województwa. W uproszczeniu każdy z tych szczebli można traktować jako zbiór jednorodnej klasy regionów. W praktyce samorządowej przyjęto, że pojęcie regionu odnosi się tylko do województw, natomiast gminy i powiaty stanowią jednostki lokalne” (Szewczuk i in. 2011, s. 19). Według W.W. Gaworeckiego (2007), województwo dysponuje pewnym stopniem samodzielności, rozumianym przeważnie jako niezależność decyzyjna władz regionalnych od władz centralnych.

Popularnym słowem, które zdominowało wszelkie publikacje na temat zarządzania oraz strategii była „innovacja”. Rozwinięte kraje podkreślały także znaczenie przemysłów kreatywnych (Więcaszek, Markiewicz 2012).

Twórcą pojęcia „klasa kreatywna” i „kapitał kreatywny” jest R. Florida (2005)², który uważa, iż ma ona wpływ na rozwój i dobrobyt miast. Zgodnie z założeniami R. Florida, istnieją „trzy siły działające pozytywnie na miasta, 3T: Technologia, Talent i Tolerancja” (Kopel 2007, s. 51). I dalej: „wiedza i kreatywność wypierają zasoby naturalne i pracę fizyczną jako nowe źródła tworzenia bogactwa i wzrostu gospodarczego. Klucz do sukcesu miasta tkwi (...) w podnoszeniu jakości życia mieszkańców i jakości ich kształcenia (...). Szczególnie istotną rolę mają do odegrania uczelnie wyższe, które autor (...) nazywa węzłami (hub) swoistej przestrzeni kreatywności” (Kopel 2007, s. 52).

Istnieje wyraźna zależność między kapitałem intelektualnym a kapitałem finansowym województw (Kozak 2011). Zgodnie z teorią zaprezentowaną przez D. Węziak-Białowolską (2010) kapitał intelektualny możemy definiować na podstawie następujących składników: kapitał ludzki, kapitał społeczny, kapitał rozwoju oraz kapitał strukturalny. „Z punktu widzenia R. Floridy teoria kapitału społecznego powinna ustąpić miejsca teorii kapitału kreatywnego. Ta ostatnia jest pochodną teorii kapitału ludzkiego, głoszącej, że osoby kreatywne są siłą napędową wzrostu gospodarczego, a miejsca, które zamieszkują – skupiska talentu – rozwijają się bardziej dynamicznie i mają zdolność przyciągania jeszcze większej liczby twórczych jednostek” (Kopel 2007, s. 53). Zdaniem R. Floridy, „dla ludzi liczą się nie tylko względy ekonomiczne, ale i styl życia (...). Kreatywne, wykształcone osoby wolą miejsca przyjazne, innowacyjne, tolerancyjne i różnorodne” (Kopel 2007, s. 53).

Źródłem kapitału kreatywnego są: naukowcy i inżynierowie, wykładowcy uniwersytecy, poeci i pisarze, artyści, artyści estradowi, aktorzy, projektanci mody i architekci, liderzy „modnych towarzystw”, autorzy literatury faktu, redaktorzy naczelni i ludzie mediów, wpływowe postaci w kulturze tak popularnej, jak i elitarnej, zespoły doradcze i wszelkie inne środowiska opiniotwórcze, profesjonalisci z dziedzin nowoczesnej technologii, usług finansowych, prawniczych, zarządzania i medycyny, ludzie, których praca polega na kreatywnym rozwiązywaniu problemów i szukaniu innowacyjnych rozwiązań (Kopel 2007).

² Cytowane za: Kopel (2007, s. 51-58). Swoją pracę A. Kopel niemal w całości poświęciła książce Richarda Floridy pt. *Cities and the Creative Class*, New York – London 2005.

Celem artykułu jest podniesienie świadomości znaczenia uczelni wyższych i klasy kreatywnej jako istotnego czynnika kształtującego innowacyjność we współczesnej gospodarce na przykładzie miasta Szczecina.

Metody badań

W artykule zastosowano metodę analizy i krytyki piśmiennictwa oraz metodę statystyki, która pozwoliła na analizę informacji zawartych w dużym zbiorze danych liczbowych. Korzystano z wtórnych źródeł informacji. Technikę badawczą stanowiła analiza dokumentów, analiz i raportów, a także analiza i synteza danych statystycznych, publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz Bank Danych Lokalnych (BDL) (Alejski 2008; Gołembski 1999).

Szkolnictwo wyższe w Szczecinie i województwie zachodniopomorskim³

Szkoły wyższe, studenci, absolwenci

Znaczącą rolę w rozwoju klasy kreatywnej i kapitału kreatywnego Szczecina pełnią wyższe uczelnie. Jak wynika z tabeli 1 i rysunku 1, w 2012 roku w województwie zachodniopomorskim znajdowało się 20 uczelni wyższych. Zdecydowana większość z nich, aż 15 (w tym 5 publicznych), zlokalizowana była w Szczecinie, co daje wskaźnik 75%. Społeczność akademicka studentów w województwie zachodniopomorskim w roku akademickim 2012/2013 liczyła 62 470 osób, z tego 77,44% (48 377 osób) studiowało w Szczecinie. Ogólnie liczba studentów w województwie zachodniopomorskim w ciągu analizowanych pięciu lat (2007-2012) zmniejszyła się o 16 557 osób, co stanowi spadek o 20,95%. Podobny spadek liczby studentów odnotowało w tym czasie miasto Szczecin – 21,04%. Szkoły wyższe na terenie województwa zachodniopomorskiego opuściło w 2012 roku 17 336 osób, z tego liczba absolwentów w Szczecinie wynosiła 13 261 – por. tabela 1.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, miasto Szczecin w 2007 roku wyróżniało się na tle pozostałych miast kraju znaczną liczbą studentów szkół wyższych w przeliczeniu na 10 tys. ludności – z wartością wskaźnika 1531 studentów (por. tabela 1) zajmowało 6. lokatę w kraju po Poznaniu, Krakowie, Wrocławiu, Warszawie i Łodzi. W roku 2012 z wartością wskaźnika 1183 studentów zajmowało 7. lokatę w kraju po Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Warszawie, Trójmieście i Łodzi.

³ Przedstawione dane dotyczące szkolnictwa wyższego do roku 2011 nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych; począwszy od roku 2012 łącznie ze szkołami resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych; dane zostały zaprezentowane wg faktycznej lokalizacji uczelni/jednostek zamiejscowych, od roku 2012 bez jednostek zamiejscowych polskich uczelni za granicą, które wcześniej były wykazywane w miejscu siedziby uczelni macierzystej. Wszystkie dane obejmują uczelnie publiczne i niepubliczne (do roku akademickiego 2004/2005 określane jako szkoły wyższe państwowe i niepaństwowe).

Tabela 1

Liczba uczelni wyższych, studentów i absolwentów ogółem dla miasta Szczecin oraz województwa zachodniopomorskiego w latach 2007, 2010 i 2012 (stany w dniu 31 XII)

Wyszczególnienie	m. Szczecin			w. zachodniopomorskie		
	2007	2010	2012	2007	2010	2012
Liczba uczelni wyższych ogółem	17	17	15	22	23	20
Liczba studentów ogółem, w tym:	61 269	56 474	48 377	79 027	71 768	62 470
Kobiety	33 886	32 857	27 716	43 048	41 326	35 773
Liczba absolwentów	12 624	15 476	13 261	16 863	19 738	17 336
Wskaźnik: studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności [osoba]	1 531	1 376	1 183	467	416	363
Wskaźnik: absolwenci szkół wyższych na 10 tys. ludności [osoba]	310	377	324	100	115	101

Źródło: opracowanie i obliczenia własne na podstawie: (BDL), (2014).

Jak wynika z wykresu 1, w analizowanych ostatnich sześciu latach (2007-2012) miasto Szczecin na tle innych miast odnotowało niekorzystną, bardzo dużą dynamikę spadku wskaźnika studentów szkół wyższych na 10 tys. ludności. Szczecin zajmował 2. lokatę (po Łodzi) pod względem największego spadku liczby studentów szkół wyższych/10 tys. ludności (wartość wskaźnika -348 przy średniej dla Polski -69). Spośród omawianych miast tylko Trójmiasto odnotowało wzrost liczby studentów (wskaźnik +83), najmniejszy spadek odnotował Kraków (wskaźnik -71) oraz Warszawa (wskaźnik -114).

Na rysunku 1 przedstawiono liczbę szkół wyższych oraz liczbę filii zamiejscowych podstawowych jednostek organizacyjnych, w województwie zachodniopomorskim na tle kraju i województw w roku akademickim 2012/2013.

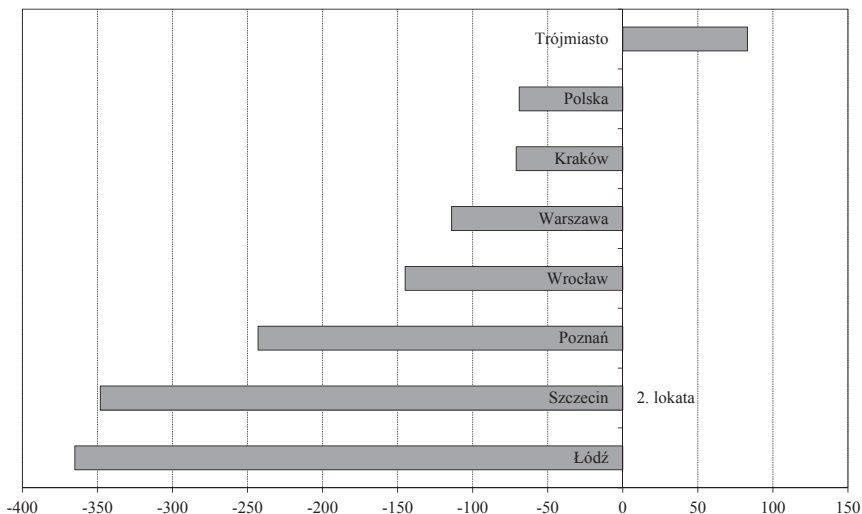
Województwo zachodniopomorskie w 2012 roku z liczbą 20 szkół wyższych znalazło się na 9. lokacie w kraju. Województwa z największą liczbą szkół wyższych to: mazowieckie – 108 uczelni, śląskie – 45 i wielkopolskie – 40. Najmniej szkół wyższych znajduje się w województwie opolskim – 6 (por. rysunek 1, wykres 2).

Szkolnictwo wyższe województwa zachodniopomorskiego jest rozmieszczone asymetrycznie (por. wykres 3, tabela 2). Poza stolicą województwa uczelnie wyższe występują tylko w 3 miejscowościach: Koszalinie, Wałczu i Stargardzie Szczecińskim.

Jak wynika z wykresu 3, miasto Szczecin skupia 77,44% wszystkich studentów studiujących w regionie, w podregionie szczecińskim kształci się 0,56%, w podregionie stargardzkim – 1,29%, a w podregionie koszalińskim – 20,71%. W Koszalinie największą uczelnią jest Politechnika Koszalińska. Listę wszystkich szkół wyższych w Szczecinie i województwie zachodniopomorskim przedstawiono w tabeli 2.

Wykres 1

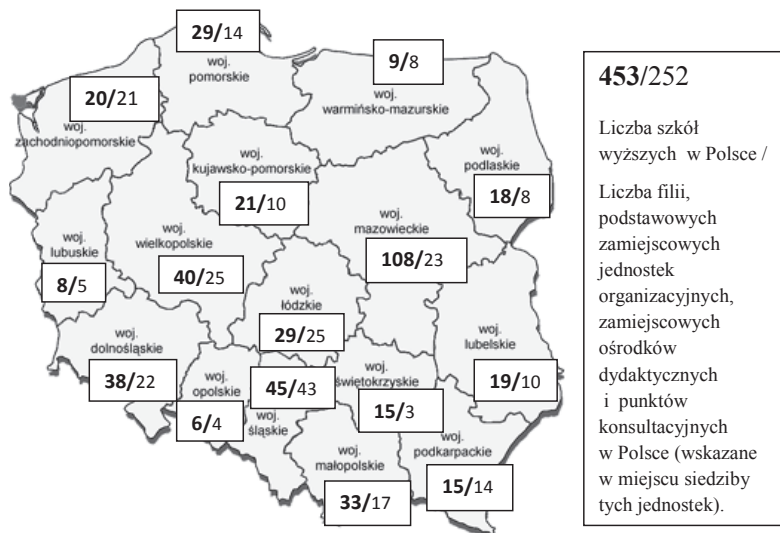
Wskaźnik: studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności (osoba) w 2012 roku w porównaniu z 2007 rokiem

Źródło: opracowanie i obliczenia własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych (BDL) (2014).

Rysunek 1

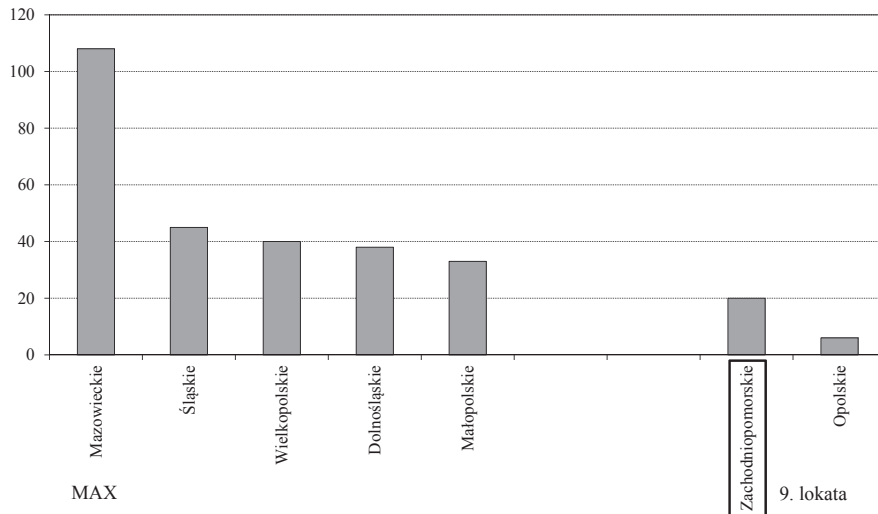
Liczba szkół wyższych w województwie zachodniopomorskim na tle kraju i województw w roku akademickim 2012/2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych (BDL) (2014).

Wykres 2

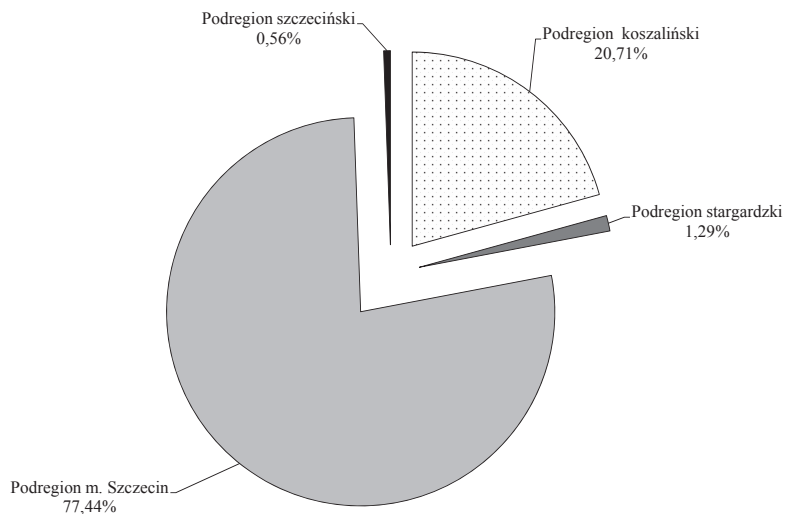
Liczba uczelni wyższych w województwie zachodniopomorskim na tle kraju w roku akademickim 2012/2013

Źródło: jak w wykresie 1.

Wykres 3

Liczba studentów w województwie zachodniopomorskim według powiatów

Źródło: jak w wykresie 1.

Tabela 2

**Studenci szkół wyższych według szkół w latach 2007, 2010 i 2012
(stany w dniu 31 XII)**

Lp.	Nazwa uczelni	Liczba studentów		
		2007	2010	2012
WYŻSZE SZKOŁY PUBLICZNE m. Szczecin				
1.	Uniwersytet Szczeciński	27630	25298	19133
2.	Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny	16807*	12223	12851
3.	Pomorski Uniwersytet Medyczny	2885	4041	4361
4.	Akademia Morska	3357	3508	4056
5.	Akademia Sztuki	372	435	488
WYŻSZE SZKOŁY NIEPUBLICZNE m. Szczecin				
1.	Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum w Szczecinie			
2.	Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Szczecinie			
3.	Wyższa Szkoła Humanistyczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie			
4.	Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej w Szczecinie			
5.	Wyższa Szkoła Języków Obcych w Szczecinie			
6.	Wyższa Szkoła Kosmetologii i Promocji Zdrowia w Szczecinie			
7.	Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej (w likwidacji) z siedzibą w Szczecinie			
8.	Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Szczecinie			
9.	Wyższa Szkoła Zawodowa „Oeconomicus” Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego z siedzibą w Szczecinie			
10.	Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie			
POZOSTAŁE WYŻSZE SZKOŁY PUBLICZNE I NIEPUBLICZNE w województwie zachodniopomorskim				
1.	Bałtycka Wyższa Szkoła Humanistyczna w Koszalinie			
2.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koszalinie			
3.	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu			
4.	Politechnika Koszalińska			
5.	Stargardzka Wyższa Szkoła Stargardinum w Stargardzie Szczecińskim			

* Obliczono na podstawie danych dotyczących Akademii Rolniczej i Politechniki Szczecińskiej.
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych (BDL) (2014); Polon (2014)

Jak obrazuje tabela 2, spośród uczelni publicznych w Szczecinie, wzrost liczby studentów w ostatnich latach zanotował tylko Pomorski Uniwersytet Medyczny – PUM⁴ (aż o 51,16% w stosunku do 2007 roku), Akademia Morska⁵ (o 20,82% w stosunku do 2007 roku) oraz Akademia Sztuki (o 31,18% w stosunku do 2007 roku). Natomiast liczba studen-

⁴ Dawniej Pomorska Akademia Medyczna (PAM).

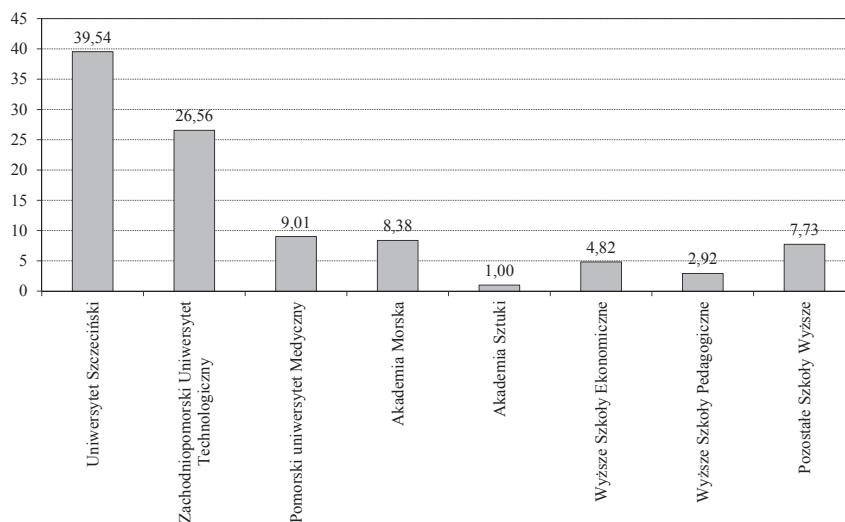
⁵ Dawniej Wyższa Szkoła Morska w Szczecinie.

tów Uniwersytetu Szczecińskiego spadła w analizowanym okresie pięcioletnim 2007-2012 o 8497 osób, co stanowi spadek o 30,75%. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny – ZUT⁶ zanotował w analizowanym czasie spadek o 23,53%.

Studenci publicznych uczelni wyższych w Szczecinie stanowią zdecydowaną większość, kształcą się na nich ponad 84,0% wszystkich studentów. Wśród publicznych szczecińskich uczelni znajdują się: Uniwersytet Szczeciński, na którym kształcą się najwięcej studentów – 39,54% i dalej Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny – 26,56%, Pomorski Uniwersytet Medyczny – 9,01%, Akademia Morska – 8,38% oraz Akademia Sztuki – 1% (por. tabela 2, wykres 4).

Wykres 4

Liczba studentów w podziale na uczelnie w Szczecinie (w %)

Źródło: jak w wykresie 1.

Oferta edukacyjna szkół wyższych jest szeroka i pokrywa większość potencjalnych kierunków rozwoju naukowego. Jakość kształcenia jest zróżnicowana – silną pozycję w kraju i za granicą posiada PUM i Akademia Morska.

Popularność określonych kierunków studiów

W 2012 roku, według danych GUS (por. wykres 5), najbardziej popularne kierunki kształcenia to ekonomia i administracja – 15,06% kierunki pedagogiczne – 13,89% oraz społeczne (psychologia, socjologia czy stosunki międzynarodowe) – 11,61%. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również kierunki inżynieryjno-techniczne, architektura i budow-

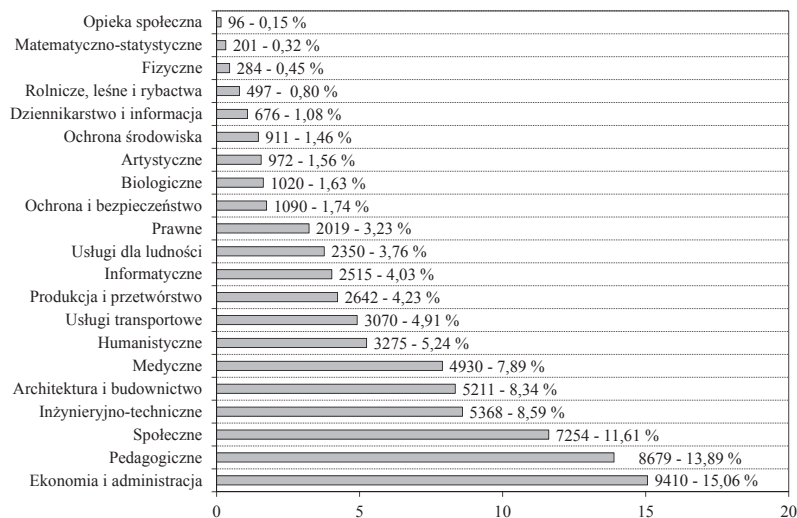
⁶ Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny powstał w wyniku połączenia Akademii Rolniczej i Politechniki Szczecińskiej.

nictwo oraz kierunki medyczne. Pierwszą dziesiątkę najczęściej studiowanych specjalności zamykają kierunki humanistyczne, usługi transportowe, produkcja i przetwórstwo oraz kierunki informatyczne. Bardzo słabym zainteresowaniem cieszą się kierunki rolnicze, leśne i rybactwa, a także kierunki fizyczne i matematyczno-statystyczne. W zestawieniu pojawiły się nowe kierunki studiów, ochrona i bezpieczeństwo oraz opieka społeczna.

Wykres 5

Liczba studentów w podziale na grupy kierunków studiów w województwie zachodniopomorskim w roku 2012 (osoba – %)

Źródło: jak w wykresie 1.

Jakość życia

Jakość życia, używana zamiennie również jako styl życia, zdaniem R. Floridy, to dostęp do usług, sportu i kultury oraz możliwość życia w miejscu otwartym, pełnym uroku, przyjemnym dla wszystkich ludzi, zróżnicowanym, bogatym w atrakcje i udogodnienia. Atrakcjami typowymi dla gospodarki kreatywnej są: rekreacja na wolnym powietrzu oraz rozrywki nazywane *life style amenities*. Pożądane są również rozrywki związane ze sportem, sztukami pięknymi, w tym opera, teatr, koncerty muzyki klasycznej i rozrywki związane z kulturą, jednakże same one nie wystarczą, by przyciągnąć do miasta kapitał kreatywny. Za ważną cechę miasta uznaje się stan środowiska naturalnego oraz zaangażowanie mieszkańców w jego ochronę (Kopel 2011).

Zgodnie z niezależną analizą PricewaterhouseCoopers International Limited (PwC) (*Raporty na temat wielkich miast Polski Szczecin 2011*), Szczecin uzyskał jedną z najwyż-

szych ocen dotyczących jakości życia⁷. To głównie zasługa bardzo wysokiej oceny uzyskanej w kategorii stanu środowiska naturalnego (najlepsza ze wszystkich badanych miast). Na dobre wyniki jakości życia w mieście złożyły się takie czynniki, jak: czyste powietrze, niewielka odległość miasta do Bałtyku, najwyższe nakłady na ochronę środowiska (w przeliczeniu na mieszkańca), najniższy wskaźnik emisji pyłów i zanieczyszczeń gazowych na km², brak uciążliwego przemysłu, dobra dostępność dobrej jakości usług medycznych.

Elementami wymagającymi zdecydowanej poprawy są poziom edukacji (zwłaszcza uniwersyteckiej), jak również zapewnienie większego bezpieczeństwa mieszkańcom i gościom (*Raporty na temat wielkich miast Polski Szczecin 2011*).

Atutem Szczecina jest także atrakcyjna oferta kulturalna. Szczecin jest ważnym ośrodkiem kultury o znaczeniu lokalnym i ponadregionalnym, od wielu lat rozwijającym działalność biblioteczną, teatralną i muzyczną, kinową i muzealną. Na terenie miasta funkcjonuje prawie 600 podmiotów prowadzących działalność w zakresie usług kulturalno-artystycznych, w tym około 70 przedsiębiorstw (agencji) estradowych (*Strategia rozwoju Szczecina...* 2011). Jak wynika z analizy kalendarza imprez regionu, zdecydowanie najwięcej wydarzeń kulturalnych odbywa się w Szczecinie. Miasto to, jako największe w województwie zachodniopomorskim, a zarazem jego stolica, posiada także najlepszą bazę instytucji kulturalnych. W Szczecinie znajduje się jedyna w województwie Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Szczecińskiej im. Mieczysława Karłowicza, teatr operowy – Opera na Zamku oraz teatr lalkowy – Teatr Lalek Pleciuga. Ponadto znajduje się tutaj jedna z dwóch filharmonii oraz cztery z pięciu teatrów dramatycznych: Teatr Polski, Teatr Współczesny, Ośrodek Teatralny Kana oraz Teatr na Zamku Książąt Pomorskich (*Dwubiegunowe badania... Raport końcowy 2013*).

Podsumowanie

Szczecin jest centrum edukacyjnym o charakterze ponadlokalnym, w którym skoncentrowano około 75% potencjału edukacyjnego województwa, jeśli chodzi o szkolnictwo wyższe. Jest ośrodkiem akademickim w makroregionie, który może wykazać się stosunkowo dużym udziałem studentów pochodzących spoza danego województwa, a więc o relatywnie dużej sile przyciągania kapitału ludzkiego.

W roku 2007 Szczecin z liczbą 17 uczelni wyższych (w tym 5 publicznych) i ponad 61,2 tysiącami studentów mógł stać się liczącym ośrodkiem akademickim w kraju. Takie były założenia projektu *Akademicki Szczecin*⁸. Siłą Szczecina jako miasta akademickiego miała być różnorodność – pięć dużych uczelni publicznych, każda o innym profilu. Wydawało się, iż nauka jest wielką szansą dla miasta. Ale „podobnie jak w przemyśle czy usługach, tak

⁷ Badanie miało na celu ocenę Kapitału Jakości Życia w 11 miastach w Polsce. Przy średnim poziomie dla 11 miast równym 100, Szczecin uzyskał wynik 106,2, co obok Białegostoku i Warszawy jest najlepszym wynikiem w kraju.

⁸ Perspektywom budowania wizerunku Szczecina jako miasta akademickiego w dużej części został poświęcony jeden z numerów „Przeglądu Uniwersyteckiego” (2011, nr 4-6, s. 5-19), w którym tematem przewodnim stał się Akademicki Szczecin.

i w świadczeniu usług akademickich istnieje konkurencja (...). Konkurujemy o studentów, którzy mogą wybierać różne ośrodki akademickie i konkurujemy o środki na badania i rozwój” (Wołoszyn 2011, s. 15). Wydaje się, iż miasto zbyt późno zaczęło upatrywać swojej szansy rozwoju w możliwości stania się miastem akademickim oraz ośrodkiem kulturalno-usługowym dla regionu. Brak wizji rozwoju Szczecina w kierunku miasta akademickiego spowodował jego słabnącą pozycję. Według danych GUS, w roku 2012 województwo zachodniopomorskie z wartością wskaźnika 366 studentów/10 tys. ludności znalazło się dopiero na 9. miejscu w kraju (na 16 województw), a miasto Szczecin w ostatnich sześciu latach (2007-2012) znalazło się na 2. miejscu (po Łodzi) pod względem największego spadku liczby studentów szkół wyższych/10 tys. ludności (wartość wskaźnika -348 przy średniej dla Polski -69). Zdaniem M. Wołoszyna (2011) w *Strategii Rozwoju Szczecina* (do roku 2015) nie znalazły się żadne istotne zapisy, które umożliwiłyby akademicki rozwój miasta. I dalej „z przykrością trzeba zdiagnozować brak bujnego życia akademickiego (kulturalnego, naukowego, sportowego), które winno wynikać z tak wielkiej liczby studentów i naukowców” (Wołoszyn 2011, s. 14). Jest to zgodne z teorią R. Floridy, który twierdzi, iż „klucz do sukcesu miasta tkwi (...) w podnoszeniu jakości: jakości życia mieszkańców i jakości ich kształcenia” (Kopel 2007, s. 52). R. Florida „dowiodł, że jakość życia w społeczeństwie jest – zaraz po zarobkach – drugim czynnikiem decydującym o podjęciu pracy w danym miejscu” (Kopel 2011, s. 57). Szczecin pod względem badania jakości życia uzyskał jedną z najwyższych ocen w kraju. Stanowi to dobre rokowania dla wspierania klasy kreatywnej i potencjału kreatywnego miasta.

W Polsce przemysł kreatywny generuje 2,5% PKB, czyli prawie tyle, co rodzime górnictwo; w Wielkiej Brytanii to już 8% PKB; w Europie 6,5 miliona osób zatrudnionych jest w przemyśle kreatywnym. Szacuje się, iż w 2020 roku w Niemczech wartość tej gałęzi gospodarki wzrośnie do 175 mld euro. Regiony charakteryzujące się dużą koncentracją przemysłów kreatywnych mają najwyższe wskaźniki zamożności (Więcaszek, Markiewicz 2012). W Szczecinie w 2012 roku w celu rozwijania przemysłu kreatywnego powstał przy Północnej Izbie Gospodarczej – Klaster Reklamowy. W skład Klastra weszły szczecińskie firmy kreatywne, zajmujące się reklamą, sztuką, architekturą, kulturą, mediami, telewizją i radiem, wydawnictwami, grafiką, projektowaniem mody, wzornictwem, rzemiosłem, filmem, oprogramowaniem, Internetem (Borowy 2012).

Zdaniem R. Floridy wiek kreatywnej ekonomii dopiero się wyłania i jest za wcześnie na to, aby precyzyjnie przewidywać, co stanie się przewagą ekonomiczną w dłuższym horyzoncie czasowym (Kopel, 2007).

Obecnie potencjałem regionu w aspekcie możliwości zwiększania innowacyjności pozostają nadal ośrodki akademickie, szczególnie te, które zajmują wysokie pozycje w ogólnopolskich rankingach uczelni. W rankingu *Perspektywy 2013* na 83 badane uczelnie, pod względem potencjału innowacyjnego uczelni, w pierwszej dziesiątce znalazł się Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie⁹ (*Strategia rozwoju Polski...*

⁹ Kryterium potencjału innowacyjności obejmuje: patenty, prawa ochronne i licencje, pozyskane środki z UE oraz zaplecze innowacyjne uczelni.

2014, s. 29). Ośrodki ze Szczecina nie są obecnie zdolne do samodzielnego odgrywania roli o znaczeniu ponadregionalnym, dlatego niezbędne jest łączenie potencjałów i podejmowanie wspólnych, skoordynowanych działań w ramach sieci współpracy. Dla optymalnego wykorzystania ich istniejącego potencjału, a także jego wzmacniania, niezbędne jest inicjowanie i wspieranie współpracy między ośrodkami naukowo-badawczymi regionu z głównymi ośrodkami akademickimi w kraju, jak i na arenie międzynarodowej. Współpraca dotyczyć powinna przede wszystkim tworzenia i wymiany wiedzy poprzez realizację wspólnych projektów badawczych, ale również poprzez wymianę kadry naukowej pomiędzy uczelniami oraz w zakresie wykorzystania komplementarnej infrastruktury badawczej. Wzmocnienie ośrodków naukowo-badawczych, będących kreatorami wiedzy oraz motorami przemian technologicznych, przyczyni się do poprawy jakości kształcenia, a w dłuższej perspektywie doprowadzi do podniesienia zasobu kompetencji i umiejętności mieszkańców. Doprowadzi to w konsekwencji do zdynamiczowania procesów innowacyjnych w regionie (*Strategia rozwoju Polski...* 2014, s. 45). Działaniom tym towarzyszyć powinien rozwój wiodących specjalizacji badawczych zwiększających konkurencyjność oferty edukacyjnej uczelni w skali kraju oraz służących dostosowaniu umiejętności i kwalifikacji kadr do potrzeb nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy.

Szczecin posiada kilka specjalności, takich jak genetyka, nanotechnologia, szerzej szkolnictwo morskie i medyczne, wśród których może być postrzegany jako krajowy, a często międzynarodowy lider i w ramach tych specjalności realizowana powinna być odpowiednia promocja miasta jako silnego centrum akademickiego (*Strategia rozwoju Szczecina...* 2011, s. 14).

W *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego*, będącego jedną z dróg realizacji Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 na liście dofinansowanych projektów (Infrastruktura B+RT) z funduszy strukturalnych w naszym regionie znalazły się następujące projekty, które mogą przyczynić się do akademickiego rozwoju Szczecina:

1. Centrum Biologii Molekularnej i Biotechnologii – beneficjent Uniwersytet Szczeciński – kwota dofinansowania 8 719 550,00 zł;
2. Laboratoria Badawczo-Rozwojowe Uniwersytetu Szczecińskiego (eLBRUS) – beneficjent Uniwersytet Szczeciński – kwota dofinansowania 7 219 550,00 zł;
3. Utworzenie laboratorium technologii bezpieczeństwa drogą innowacyjnego rozwoju SSW Collegium Balticum – beneficjent Szczecińska Wyższa Szkoła Collegium Balticum – kwota dofinansowania 1 275 664,26 zł;
4. Zakup nowoczesnej aparatury badawczej ... – beneficjent Pomorski Uniwersytet Medyczny – kwota dofinansowania 808 125,00 zł;
5. Budowa Centrum Naukowo-Badawczego Analizy Ryzyka Eksploatacji Statków w Akademii Morskiej w Szczecinie – beneficjent Akademia Morska w Szczecinie – kwota dofinansowania 2 780 359,31 zł;
6. ZIELONA ENERGETYKA – Rozwój bazy B+R dla energetyki wiatrowej na Akademii Morskiej w Szczecinie – beneficjent Akademia Morska w Szczecinie – kwota dofinansowania 1 475 952,34.

7. Powyższe projekty świadczą, iż dojrzeła zatem świadomość rozwoju akademickiego Szczecina wśród władz miasta i województwa.

Bibliografia

- Alejski W. (2008), *Metodologia badań w turystyce*, (w:) Winiarski R. (red.), *Turystyka w naukach humanistycznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Borowy M. (2012), *Reklamowi, czyli Kreatywni*, „Zachodniopomorski Przedsiębiorca”, nr 4.
- Golebski G. (red.) (1999), *Regionalne aspekty rozwoju turystyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa – Poznań.
- Grosse T.G. (2002), *Przegląd koncepcji teoretycznych rozwoju regionalnego*, „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 1(8).
- Kopel A. (2007), *Klasa kreatywna jako czynnik rozwoju miast*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas”, Sosnowiec, nr 1.
- Kozak M. (2011), *Ocena wpływu kapitału intelektualnego na rozwój gospodarczy regionów*, „Organizacja i Zarządzanie”, nr 4(16).
- Lewandowska A., Milewski D. (2008), *Przedsiębiorstwo usługowe w gospodarce regionalnej*, (w:) Filipiak B., Panasiuk A. (red.), *Przedsiębiorstwo usługowe. Ekonomika*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 148-166.
- Szewczuk A. Kogut-Jaworska M., Ziolo M. (2011), *Rozwój lokalny i regionalny. Teoria i praktyka*, C.H. Beck, Warszawa.
- Węziak-Białowolska D. (2010), *Model kapitału intelektualnego regionu. Koncepcja pomiaru i jej zastosowanie*, Wydawnictwo Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
- Więcaszek D., Markiewicz J. (2012), *Szczecin kreatywnie zagospodarowany*, „Zachodniopomorski Przedsiębiorca”, nr 3.
- Wołoszyn M. (2011), *Szczecin – nowe miasto akademickie*, „Przegląd Uniwersytecki”, nr 4-6.
- Ziolo M. (2011), *Determinanty rozwoju regionalnego w świetle wybranych teorii rozwoju*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego”, nr 690, „Ekonomiczne Problemy Usług”, nr 79.

Netografia

- Bank Danych Lokalnych (BDL) (2014), Główny Urząd Statystyczny GUS, <http://www.stat.gov.pl/bdl> [dostęp: 26.01.2014].
- Dwubiegunowe badania mające zdiagnozować z jednej strony świadomość kulturalną mieszkańców regionu oraz kondycję ich uczestnictwa w kulturze, z drugiej zaś funkcjonowanie instytucji kultury – od opinii pracowników na temat działalności tych instytucji przez kwestie finansowe po praktyki jakie stosują przy kreowaniu oferty kulturalnej*, Raport Końcowy (2013), Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, http://www.kultura.wzp.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=371:raport-firmy-biostat&catid=2:aktulanoci&Itemid=13 [dostęp: 23.02.2014].
- POL-on (2014), System informacji o szkolnictwie wyższym, *Rejestr instytucji szkolnictwa wyższego*, <https://polon.nauka.gov.pl/opi/aa/rejestry/szkolnictwo?execution=e1s1> [wygenerowano z systemu POL-on: 26.01.2014].
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 (w skrócie RPO WZ)*, <http://www.projektyrpo.wzp.pl> [dostęp: 23.02.2014].

- Raporty na temat wielkich miast Polski Szczecin*, PwC, Szczecin 2011,
http://www.pwc.pl/pl/wielkie-miasta-polski/raport_Szczecin_2011.pdf, [dostęp: 23.02.2014].
- Strategia rozwoju Polski Zachodniej 2020*, Warszawa, luty 2014,
http://www.umwd.dolnyslask.pl/fileadmin/user_upload/Rozwoj_regionalny/_11_02_2014_SRPZ_do_konsultacji.pdf [dostęp: 22.02.2014].
- Strategia rozwoju Szczecina 2025*, Szczecin, 19 grudnia 2011,
http://www.szczecin.eu/sites/default/files/strategia_rozwoju_szczecina_2025.pdf [dostęp: 23.02.2014].

Szczecin Universities as Potential of the Region in the Aspect of Shaping Innovativeness

Summary

An aim of considerations is to raise awareness of the importance of universities as an essential factor shaping innovativeness in the contemporary economy on the example of the city of Szczecin. There was applied the method of analysis and critical review of the literature as well as the method of statistics using the data being published by the CSO and surveys of population's incomes. In 2007, Szczecin with the number of 17 universities and other schools of academic rank and more than 61.2 thousand students might become a principal academic centre in this country. The city began too late to watch its developmental chance in the possibility to become an academic city as well as cultural and service centre for the region. According to the CSO's data, in 2012, the West Pomeranian Province with the value of indicator of 366 students per 10 thousand inhabitants took only the 9th place in the country (per 16 provinces) and the city of Szczecin during the last six years (2007-2012) took the second place (behind Lodz) in terms of the biggest drop of the number of students of universities per 10 thousand inhabitants. Currently, the region's potential in the aspect of opportunities for increasing innovativeness still remain academic centres which are not able to independently play the role of supraregional importance, hence it is necessary to combine the potentials and to undertake joint, coordinated actions within the framework of cooperation network.

Key words: universities, creative class, innovation, development, region, Szczecin.

JEL codes: R1

Вузы Щецина – потенциал региона в аспекте формирования инновационности

Резюме

Цель рассуждений – повысить сознание значения вузов в качестве фактора, формирующего инновационность в современной экономике на примере г. Щецина. Применены метод анализа и критического обзора литературы, а также метод статистики, используя данные, публикуемые ЦСУ, и обследова-

ния доходов населения. В 2007 г. Щецин с числом 17 вузов и свыше 61,2 тыс. студентов мог стать важным академическим центром в стране. Город слишком поздно начал усматривать свои шансы на развитие в возможности стать академическим городом и культурно-обслуживающим центром для региона. По данным ЦСУ в 2012 г. Западнопоморское воеводство с показателем 366 студентов на 10 тыс. населения оказалось лишь на 9-м месте в стране (на 16 воеводств), а город Щецин в последние шесть лет (2007-2012) оказался на 2-м месте (после Лодзи) по сокращению численности студентов вузов на 10 тыс. населения. В настоящее время потенциалом региона в аспекте возможности повышения инновационности по-прежнему остаются академические центры, которые не в состоянии самостоятельно играть роль, выходящую за пределы региона, потому необходимо объединять потенциалы и предпринимать совместные, координированные действия в рамках сети сотрудничества.

Ключевые слова: вузы, созидательный класс, инновация, развитие, регион, Щецин.

Коды JEL: R1

Artykuł nadesłany do redakcji w lipcu 2014 r.

©All rights reserved

Afiliacja:

dr Wioletta Łubkowska

dr hab. Jerzy Eider

Uniwersytet Szczeciński

Wydział Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia

Al. Piastów 40B, blok 6

71-065 Szczecin

tel.: 91 444 27 33/34

e-mail: wioletta.lubkowska@univ.szczecin.pl

e-mail: sekretariatwkp@univ.szczecin.pl